

Művészeti kollégiumok

Képzőművészeti Szekció
 Február 13. *Chagall* — dr. Dávid Katalin előadása
 Február 20. *A barokk hatása a modern festészetre* — dr. Mojzer Miklós (a Nemzeti Galéria igh.) előadása

Színházművészeti Szekció
 Az előadások időpontját és helyét később közöljük.

Zenatudományi Szekció
 ...és beszélnek a hangszerek címen neves művészek szólnak hangszereikről. (Az előadások időpontját és helyét később közöljük.)

Forum Artium
 Az előadások keretében a *Gazdátlan hajók* című antológiát mutatják be a Költészet Napján, valamint Czine Mihály tart előadást a 70-es évek magyar irodalmáról.

Collégium Polytechnikum
 A foglalkozásokon a természettudomány legújabb eredményeiről lesz szó.

Filmesztétikai Kör
Film és irodalom címmel romantikus és modern művek adaptációját láthatja a közönség szombat délutánonként három órákor az Auditórium Maximum-ban.

Art Kinó
 A február 18-tól induló sorozatban bemutatásra kerül hat amerikai és négy francia archív film.

Filmmuzeum
 Az előadásokon bemutatásra kerülnek a Balázs Béla Stúdió legújabb alkotásai, valamint dr. Nemes Károly tart előadást a 20-as évek francia avantgarde művészetéről.

Közéletrajz

Maróti Lajos új darabját mutatták be a szegedi Kiszínházban.

Közéletrajz-esszé tanulmány. *Furcsa* cím, még furcsább műfaji meghatározás. Az előbbi azt sugallja, nem pusztán Kalapos Vince életrajzát eleveníti föl a játék, hanem analizál egy történelmi kort, s ezzel együtt a benne élő emberek sorsát. Az utóbbi az író módszerére, a dokumentalista indíttatásra, az elemző szándékra utal.

Kalapos Vince — a munkából lett gyárigazgató — a 45 után induló új magyar társadalom magatartás-modellje. Sorsa az egyéni vonások ellenére is a kor embereinek tipikus problémáit példázza.

Életről, pályájáról, hozzájárulásáról, munkatársairól, ismerőseivel való kapcsolatáról — halála után. E mozaikokból áll össze a vezető, a férj és apa, a szakember portréja, egyszerűen, hogy ki is volt Kalapos Vince.

Akkori népgazdaságunk zilált helyzete kényszerítette a munkáshatalmat, hogy Kalapos Vince kezébe adja a gyárat. A kiváló kétkezi munkás, az elvhu kommunista maximális erőbedobással igyekszik újjászervezni a termelést, miközben alkalmazkodni próbál a fentről jövő utasításokhoz és a helyi körülményekhez. Világossá válik számára, csak megfelelően képzett szakemberek segítségével képes a rábízott feladatokat végrehajtására, ezért választja jobb kezéül a szakmailag tapasztalt, erkölcsileg is megbízható *Abrahámot*, és a kevésbé elvhu *Podmaniczkit*. Igaz, őt inkább taktikus szempontok miatt veszi maga mellé, no meg *Gács* elvtárs tanácsára. A jó irányítás, a termelékenység fokozásának alapfeltételei tehát adottak, most már csak osztályosaival, a munkásokkal kellene összhangot találnia — s ez tűnik nehezebbnek. Az összhang látszólag megvan: az igazgató elvtárs a munkásokkal együtt dobja be a maga kis felesét, munka előtt vagy után. De hamarosan rá kell döbennie, hiába minden igyekezete, messze szakadt társaitól, többször „diktált”, mint kért. Am a politikai helyzet úgy adódik, hogy lehetőséget kap az újrakezdésre. Az 56-os eseményeket ugyan nem éli át, közvetve mégis érzi annak hatását. Bár távollétében „megbuktatják”, igazgatói székét mégis visszaszerzi. (Maróti nem mutatja meg hősét a kritikus történelmi helyzetben, hisz az egy külön esszé tanulmányt is megérne.)

A vezetésben elkövetett hibáira utólag döbben rá, csakúgy mint családja elhanyagolására. Azt még csak elviseli hogy egyik

lánya a reakciós Podmaniczki fiához megy feleségül, s hogy a veje maszek kisiparos, de attól már kétségbe esik, hogy fia politikailag képes szervezkedésekké kezd, s éppen az olyan kádereket bírálja, mint az apja.

Az inamár Kossuth-díjas Kalapost fínt mindenhol elismerik, mégis megbukik. Bukásának oka ő maga. A sikerek, elismerések megszüntülnek, igazgatóból a gyár „urává” lesz, s csökönnyösen ragaszkodik rosszabbnál rosszabb terveihez. Önféjűségét, szakmai járhatlanságát aztán a gyár, a termelés sínyli meg. Megvállik legfőbb segítőtársától, *Abrahámtól* is, hogy helyébe saját ellenfelét, a „csinált” sztahanovistából mérnöké lett *Kohutot* tegye. Szakmai melléfogásai miatt azután félreállítják, s marad számára a nyaralóbeli magány, a civódás asszonnyal és gyerekekkel, és a megroppant ember önmarcangolásai. Összeroppanásából öngyilkosságra is következtethetünk, bár balesetnek is tekinthetjük.

Ez lenne hát egy ember életútja 48-tól napjainkig. S valóban csak egy emberé? Nem. Már csak Kalapos Vince sztereotíp élet-helyzeteket sugalló pályája miatt sem, de a többi villanásnyi portré miatt sem, amit Maróti még fölvezet — *Podmaniczkit*, *Kohutot*, *Abrahámet*, lányait. S ezekből meg a kalapos vincéből áll össze végül is sokunk életrajza, a közéletrajz.

A darab, s a rendezés az egész farsulatot megmozgatja. Ilyen kollektív munkát régen láttunk, s főleg ilyen jól sikerültet. *Léner Péter* gondosan megkomponált jelenetei, kellően időzített színelész-mozgatóisai a tér kihasználtságát, a holt terek és idők elkerülését szolgálják. *Jánosa Lajos* díszletei, *Somogyi Károlyné* fotói hitelessé, valóssá teszik a játékat.

Az előadás egyik legemlékezetesebb alakítása *Kovács Jánosé*. Az ő megformálásában egyszerre tragikus és mulatságos Kalapos Vince, egyszerűen hétköznapi. Az övéhez hasonló teljesítményt nyújtott *Mentes József* *Abrahám* szerepében. De *Fekete Gizi*, *Király Leventé*, *Egerváry Klára*, *Homoki Magdolna* is kiváló alakítást nyújtottak szerepeikben.

Pályázati felhívás

A Magyar Újságírók Országos Szövetségének elnöksége és a Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség központi bizottsága pályázatot hirdet az újságírókhoz tehetséget és kedvet érző 18—35 év közötti — nem újságírói munkakörben dolgozó — fiatalok számára.

Pályázni lehet nyomtatásban még nem közölt, az újságírói munkakör (riport, cikk, interjú stb.) sajátosságainak megfelelő írással, amelyek aktuális társadalmi, ifjúságpolitikai, gazdasági és kulturális témákkal foglalkoznak.

A pályázók három-négy — egyenként 3—4 gépelet oldalnál nem hosszabb — írással jelentkezhetnek. A pályamunkákat gépelve, három példányban kell beküldeni. Ugyancsak három példányban részletes önéletrajzot is mellékelni kell.

PÁLYADÍJAK:
 2 db I. díj 3000—3000 Ft
 a KISZ központi bizottságának különdíja 3000 Ft
 a MUOSZ elnökségének különdíja 3000 Ft
 4 db II. díj 2000—2000 Ft
 6 db III. díj 1000—1000 Ft

A pályadíjakon kívül a kiemelkedő pályamunkákat a bíráló bizottság elismerő oklevéllel jutalmazza. A pályázat két első helyezetteje, valamint a két különdíjas mentesül az Újságíró Iskola felvételi vizsgái alól. A további díjazottak előnyben részesülnek az újságírói gyakorlatok alkalmazásakor. Ezenkívül a díjnyertes és oklevéllel jutalmazott pályázók felvételét nyernek az 1979. szeptemberében induló újságírói stúdióra.

A pályamunkák beküldési határideje: 1979. FEBRUÁR 15.
 Eredményhirdetés: 1979. APRILIS 20.
 Cím: MUOSZ Oktatási Igazgatóság
 Budapest, Népköztársaság útja 101. 1368

(Hiányos pályamunka nem kerül elbírálásra. Pályamunkát nem küldünk vissza.)

MUOSZ OKTATÁSI IGAZGATÓSÁG

Népművelés

A József Attila Tudományegyetem mindhárom karán köznevelési speciál kollégium működik dr. Gruber László vezetésével. A szeptemberben induló 10 előadásból álló sorozatban felkészítet nyertek a hallgatók a vidéki köznevelődési munkára, valamint négy előadás keretében művészet szociológiával ismerkedtek meg.

Az elméleti felkészítést február közepétől a hallgatók gyakorlati munkája váltja fel. A jogi és a bölcsészkarról 51 diák kezd meg munkáját Bács-Békés-Csongrád- és első alkalommal Baranya megye öt községében. A gyakorlatok helyszínén előzetesen, helyzetfelmérés céljából 3—3 napot töltöttek a hallgatók. A gyakorlatok ideje alatt — február 5—14 — különös gondot fordítanak a hallgatók a KISZ-szervezetek és az ifjúsági klubok munkájára.

A JATE-en kívül a Szegedi Orvostudományi Egyetem és a Juhász Gyula Tanárképző Főiskola 20 hallgatója, a szegedi Elmismiszeripari Főiskola 14 diákja, valamint a kecskeméti Gépipari és Automatizálási Főiskola 10 hallgatója is részt vesz a népművelési gyakorlatokon.

Egy kiállítás képei

Mit mondanak el egy kiállítás képei? Ha a kivétező mondanivalót keressük, azok nem szólnak a szavak segítségével. A látvány önmagából adódóan közvetlenül, áttétel nélkül hat. Ha mégis megpróbálnánk szavakba önteni a látottakat, rá kellene jönnünk, hogy a kimondott szavak csak a téma, a megoldási forma felszínéig vezetnek, a lényeg, a képi fantázia árnyalatai már tudatunk mélyebb rétegeiben tükröződnek.

A JATE Herman Ottó Kollégiumában megnyílt képzőművészeti kiállításnak van több olyan nem titkolt célja is, amit az alkotások önmagukban nem mondanak el. Ha eláruljuk, hogy a kiállítás ez esetben a kollégium múltj felérvben alakult képzőművészeti körének tagjai, már a kitűzött célokból is többet sejt-

hetünk. Az alkotók nem hivatásos művészek, hanem a TTK biológus, fizikus, matematikus és földrajzos hallgatói, amatőrök. Ez a manapság divatos szó ez esetben kiegészítésre szorul.

Sinkó János főiskolai tanársegéd megnyitójában elmondta, nem egy kiállító anyaga technikailag, forma és tartalom tekintetében jó színvonalú, sajátos egyéni hangulatú munkákat tartalmaz. Az értékelésben kiemelte *Némethy Sándor* művés tollrajzait, melyek meszerű hangulatokkal az élet mélyen igaz, de kevésbé fenkólt oldalait jelenítik meg. *Szoldos Tibor* fekete-kerámiai a technikai biztonságot és a díszítés ötletgazdagságát dicsérik. *Veres Gábor* gipsz és mészkő szobraiban a pozitív és negatív tér, a biológiai, organikus formaképzés eszközeivel az ellentétek egységét, harmóniává békülését, vagy éppen konfliktusát elemzi. *Varró Sándor* szürrealisztikus temperaképei ironikus, szatirikus kifejezései az élet különböző mozzanatainak. *Ascher Zoltán* egyéni műfaji elképzeléseket és stílusjegyeket hordozó munkáiban a mozgás, fejlődés analízis vizsgálatá bontakozott ki.

Hogyan egyeztethetők össze ezek a szerteágazó műfaji és tartalmi törekvések? A kör eddigi munkája azt bizonyítja, hogy sikeresen. Nemcsak az egyenjögű vita, egymás munkáinak kölcsönös figyelemmel kísérése és megbeszélése, hanem a közös munka is megvalósulhat. Legjobb forma erre a közös rajztudományok tartása, ami a technikai fejlődést is szolgálja.

A Herman Képzőművészeti körének megalakulása és első eredményei még egy megszívle-

lendő tanulsággal szolgálnak. Az a támogatás és együttműködés ugyanis, amely a kör munkájának részvevői és a kollégium vezetősége között kialakult, példaadó lehet más hasonló intézmény számára is. A kör munkájának támogatása nemcsak a tagok számára előnyös, akik anyagi támogatást, bemutatkozási lehetőséget kaptak, hanem a kollégium lakói számára is, hiszen ebben a munkában az egyéniség sokoldalúbb fejlesztésének, a tanuláson kívüli szabad idő aktív felhasználásának olyan formáját találtuk meg, amely mindazok számára vonzó lehet és lehetőséget adhat, akik kedvet éreznek a rajzolás, festés, mintázás elsajátításához, műveléséhez.

VERES GÁBOR
 NÉMETHY SÁNDOR

Veres Gábor: Fázisok

Némethy Sándor: Örült alkoholistá

ZENEDÉLUTÁN

Ezer év énekes-zenéje címmel rendeztek egyetemi Zenedélutánt a Ságvári Gyakorló Gimnázium dísztermében 1978. december 10-én. Ünnepi megnyitójában dr. Valkusz Pál igazgató G. F. Händel halálának 220. évfordulójáról emlékezett meg, röviden méltatta a nagy mester életművét. Ezt követően *Kertész Lajos nyugalmazott egyetemi ének-lectort* köszöntötték kiütüntetése alkalmából.

A műsorban a zeneirodalom legszebb motettái, madrigáljai mellett *Bach*, *Beethoven*, *Händel* műveit hallhatta a közönség. A XX. század magyar zenéjét *Kodály Zoltán*, *Bárdos Lajos*, dr. *Szeghy Endre*, *Arma Pál*, *András Béla* és *Fasang Árpád* alkotásai képviselték.

A műveket a *Liszt Ferenc Zenekadémia Szegedi Tagozatának Vegyeskara* (vez.: *Delleyné Halama Pirokska*), a *Szegedi Egyetemi Énekkar* (vez.: *Szécsi József*), a *SZOTE Parthiscum-Kamarakórusa* (vez.: *Kis Ernő*), a *Ságvári Gyakorló Gimnázium Vegyeskara* és *Kamarakórusa* (vez.: *Szécsi József* és *Wodala János*), és a *Ságvári Gyakorló Általános iskola Gyermekkara* (vez.: *Csonka Lászlóné*) szólaltatták meg *Delley József*, *Raffa Éva*, *Pávó Ibohya* (zongora) és *Nemes Éva* (orgona) kíséretében.

Hasznos új könyvek

A napokban jelentette meg a Gondolat Kiadó *Simonyi Károly*: *A fizika kultúrtörténete* című munkáját. A könyv — mint azt szerzője az előszóban írja — tudománynépszerűsítő olvasmány, az egyetemi hallgatók számára tankönyv, s fizikortörténeti olvasókönyv is kíván lenni: igen széles olvasóréteg számára íródott. A szerző a fizika történelét, az alapfogalmak, kísérletek és elméletek eszmétörténetét ismerteti — bőséggel idézve ehhez a korabeli tudósok művelődéstörténeti ismereteket terjesztő műveiből. Bevezetésként a fizikortörténet mai életünkkel való kapcsolatát fejtegeti, majd öt fejezetben — gazdagon illusztrálva anyagát — megismerteti az olvasót a tudományág történetével. *Simonyi Károly* harmas célkitűzésű könyvét első sorban a fizika tanítására készülő hallgatóink figyelmébe és könyvtárába ajánljuk, de sok új ismeretet szerezhetnek belőle

más tudományágak — akár bölcsészek, orvosok, jogászok is.

A neves művészet-szociológus *Hauer Arnold* életművét megjelejtető sorozat első könyve jelent meg a közelmúltban. A *Művészettörténet filozófiája* című kötetben a művészettörténet-írás elméleti és módszertani problémáit elemzi a szerző. A művészet-szociológia céljai és határai című bevezető részt követő fejezetekben foglalkozik a szociológia alapproblémájával (Az ideológia fogalma a művészettörténetben), kritikai vizsgálat alá veszi a pszichoanalízis és a művészi összefüggéseit. A művészettörténet műveltségi rétegek szerint című rész, amely a népművészet és a népszerű művészet problémáit fejtegeti a könyv legérdekesebb része, maga a kötet pedig — mint kiadói várják — számíthat arra, hogy az elméleti könyvkiadás jelentős eseménye lesz. (Gondolat 1978)